

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.140.89.2020.ML

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec senackiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (druk nr 579).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Stanowisko Rządu
do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich
(druk sejmowy nr 579)

Wniesiony przez Senat RP projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (druk sejmowy nr 579) zawiera propozycję nowelizacji przepisów art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969), zwanej dalej „u.p.n.”.

Przepis art. 27 u.p.n. reguluje procedurę umieszczania i przedłużania pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Nieletniego można umieścić w schronisku dla nieletnich, jeżeli zostaną ujawnione okoliczności przemawiające za umieszczeniem go w zakładzie poprawczym, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów czynu karalnego, albo jeżeli nie można ustalić tożsamości nieletniego. Umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich może nastąpić wyjątkowo także wtedy, gdy zostaną ujawnione okoliczności przemawiające za umieszczeniem go w zakładzie poprawczym, a nieletniemu zarzucono popełnienie czynu karalnego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 189, art. 189a, art. 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200, art. 202 § 3, 4, 4a, 4b lub 4c, art. 204 § 3, art. 252 § 1 lub 2 i w art. 280 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138). Okres pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich przed skierowaniem sprawy na rozprawę nie może trwać dłużej niż 3 miesiące; okres pobytu należy określić w postanowieniu o umieszczeniu nieletniego w schronisku. Jeżeli, ze względu na szczególne okoliczności sprawy, zachodzi konieczność przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, można ten pobyt przedłużyć na okres nieprzekraczający dalszych 3 miesięcy. O przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich sąd rodzinny orzeka na posiedzeniu. O terminie posiedzenia zawiadamia się strony i obrońcę nieletniego. Łączny pobyt nieletniego w schronisku dla nieletnich, do chwili wydania przez sąd pierwszej instancji postanowienia kończącego postępowanie rozpoznawcze, nie może być dłuższy niż rok. Do okresu tego nie wlicza się nieusprawiedliwionej nieobecności nieletniego w schronisku dla nieletnich trwającej dłużej niż 3 dni oraz okresu obserwacji psychiatrycznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek sądu prowadzącego sprawę, sąd okręgowy, w którego okręgu toczy się postępowanie, może przedłużyć łączny okres pobytu nieletniego w schronisku

dla nieletnich, na czas oznaczony. Przepis art. 29 u.p.n. reguluje kwestie dotyczące zaskarżania postanowień o umieszczeniu i przedłużaniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich.

Projekt stanowi realizację postulatu zawartego w petycji P10-11/20 wniesionej do Senatu RP w dniu 9 stycznia 2020 r. przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w związku z treścią wytycznych sformułowanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (skarga nr 57722/12).

W wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z powodu braku precyzyjnych przepisów, nakładających na sądy rodzinne obowiązek wydania postanowienia o przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich w przypadku przyjęcia sprawy do rozpoznania w postępowaniu poprawczym oraz w sytuacji, gdy wcześniejsze postanowienie o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich utraciło moc, nie spełnia kryterium „jakości prawa” dla celów art. 5 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Brak odpowiednich przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich we właściwym czasie pozwolił na rozwinięcie praktyki, zgodnie z którą przedłużenie pobytu w schronisku dla nieletnich było możliwe bez odpowiedniego orzeczenia sądu. Praktyka opisana w przedmiotowej sprawie, zgodnie z którą nieletni umieszczani byli w schronisku dla nieletnich nie na podstawie konkretnego przepisu prawa lub orzeczenia sądu, pozostaje w sprzeczności z zasadą pewności prawa znajdującą odzwierciedlenie w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz stanowiącą jeden z podstawowych elementów (składowych) zasady rządów prawa. Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, że pozbawienie skarżącego wolności nie było „zgodne z prawem” w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i w związku z tym doszło do naruszenia tego przepisu. Trybunał uznał także, że skarżący nie dysponował odpowiednim środkiem odwoławczym, umożliwiającym kontrolę legalności pozbawienia wolności skarżącego, co stanowi naruszenie art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W ocenie projektodawcy, mimo podjęcia przez Ministerstwo Sprawiedliwości działań upowszechniania standardów wynikających z wyroku poprzez jego przetłumaczenie, przesłanie do sądów i prowadzenie szkoleń oraz zamieszczenie przepisów § 268 i § 269 w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2046), wyraźna stała się jednak potrzeba nowelizacji przepisów samej ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Projekt ustawy przewiduje zmianę art. 27 i art. 29 u.p.n. Proponowana zamiana art. 27 u.p.n. polega na zmianie treści § 3 tego przepisu, dodaniu do niego § 4a i § 4b oraz zmianie treści § 6. Proponowana zmiana art. 29 u.p.n. polega na zmianie jego treści oraz dodaniu do niego § 2. Zmiana treści art. 27 § 3 u.p.n. ma na celu wprowadzenie rozróżnienia postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich, wydane na podstawie art. 27 § 3 u.p.n., od postanowień o przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich. Pojęcie określające cezurę czasową dla okresów pobytu i przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich „przed skierowaniem sprawy na rozprawę” zastąpiono określeniem „przed wyznaczeniem rozprawy”, co pozostaje zgodne z art. 32m u.p.n. Projektowany art. 27 § 4a u.p.n. stanowi uregulowanie procedury przedłużania pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich po wyznaczeniu rozprawy. Zgodnie z projektowanym przepisem w zakresie tym stosuje się odpowiednio przepis art. 27 § 4 u.p.n., a zatem po wyznaczeniu rozprawy możliwe będzie przedłużenie pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, jeżeli zajdzie taka konieczność, ze względu na szczególne okoliczności sprawy, na okres nieprzekraczający 3 miesięcy. W projektowanym art. 27 § 4b u.p.n. wskazano na konieczność określenia każdorazowo w postanowieniu o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich okresu pobytu, nie dłuższego niż 3 miesiące. Projektowana zmiana art. 27 § 6 u.p.n. ma na celu zaliczenie do okresu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich okresu obserwacji psychiatrycznej jako okresu faktycznego pozbawienia wolności. Projektowana zmiana treści art. 29 § 1 u.p.n. ma na celu zagwarantowanie możliwości złożenia zażalenia na każde postanowienie dotyczące umieszczenia i przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz wprowadza nakaz niezwłocznego rozpoznania zażalenia na postanowienie o umieszczeniu i przedłużeniu pobytu w schronisku dla nieletnich. W projektowanym art. 29 § 2 u.p.n. nałożono na sąd pierwszej i drugiej instancji obowiązek uzasadniania każdego postanowienia skutkującego umieszczeniem i przedłużeniem pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, co pozwoli na przyspieszenie postępowania odwoławczego.

Odnosząc się do przedstawionej propozycji legislacyjnej należy wskazać, że w dniu 28 kwietnia 2022 r. w Sejmie RP przeprowadzono pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (druk sejmowy nr 2183).

Powyższy projekt obejmuje także uregulowanie procedury stosowania i przedłużania stosowania środków tymczasowych wobec nieletnich, w tym realizację wytycznych sformułowanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie Grabowski przeciwko Polsce (skarga nr 57722/12), a jego procedowanie

pozwole uniknąć wprowadzenia jedynie punktowej i obowiązującej czasowo nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W związku z tym inicjatywę ustawodawczą Senatu RP należy zaopiniować negatywnie.

Uwzględniając powyższe, Rada Ministrów nie rekomenduje projektu do dalszych prac legislacyjnych.